

Hiika Iimaanaa fi Wanta Isa diiguu

Description

Jalqaba irratti wantoota barbaachisoo keessaa hiika iimaanaa fi wanta isa faallessuu dubbachuu barbaanna. Gabaabinnaan taâ€™uu mata duree iimaanaa fi diiggaa isaa (kufrii) keessatti dhimmoota barbaachisoo garii qorannoo keenyaan hidhata qabu akeekna. Hiikkaa iimaanaa ilaalchisee dubbiin keenya haala armaan gadiitiin taâ€™a:

Qurâ€™aanaa fi Sunnah keessatti jechoota biroo caalaa iimaanni irra deddeebiâ€™uun dubbatamee jira. Iimaanni hundee amantiiti, namoonni dukkana keessaa gara ifaatti iimaanan bahu. Iimaanni namoota gammachuu fi gidiraa, nama jaallatu qabanii fi diina itti taâ€™an adda baasa. Akkuma Ibn Taymiyaan jedhu:

“Nabiyyiin (sallallahu aleyh wassallam) jecha iimaanaa kanaan wanta barbaadame fi wanta isa faallessu ibsa ragaa biraa hin barbaachisne ibsee jira. Kanaafi, moggaafama maqaalee akkanaatiif gara ibsa Rabbii fi Ergamaa Isaatti (SAW) deebiâ€™uun dirqama. Dhugumatti ibsi kuni fayyisaa fi gahaadha. Inumaa, hiikni maqaalee kanniinii galuumsa himaa keessatti namoota addaati fi wali galaatiif kan beekkameedha. Inumaa, namni hiika iimaanaa ilaalchisee wanta Khawaariji fi Murjiâ€™aan jedhan yoo itti xinxallee, hiikni isaanii Ergamaa akka faallessu ni beeka.” (Majmuu’al-Fataawaa-7/287)

(Khawaarij- ummata kana keessatti firqaa (garee adda baate) jalqabaati. Namoota badii gurguddaa shirkii fi kufrii gadi jiran hojjatan ni kafarsiisu. Sahaabota garii irraa of qulqulleessu, hoggantoota irratti finciluu ni hayyamu. Garee adda addaa qabu.

Murjiâ€™aan garee keeyyattoota Qurâ€™aanaa waadaa fi abdii fudhatanii fi hojii iimaana irraa duubatti harkisaniidha (hojiin iimaana keessa hin seenu jedhu.) Kutaa adda addaa qabu.)

Iimaanni murtiwwan Rabbii fi Ergamaa Isaa (sallallahu aleyh wassallam) irraa fudhataniidha. Wanta namoonni yaadaa fi fedhii qullaa isaaniitiin murteessanii miti.

1-Hiikkaa Iimaanaa “Kutaa 1ffaa

(Akka lugaatti **iimaana** jechuun **amanuu, dhugoomsudha.**)

Shariâ€™aa keessatti immoo Qurâ€™aanaa fi hadiisa irratti hundaa’uun ahli sunnah wal jamâ€™aa iimaanni dubbii fi hojii akka taâ€™ee hiikanii jiru: **dubbii qalbii fi dubbii arrabaa, hojii qalbii fi hojii qaamoleeti.** Kana irratti wal galteen akka jiru beektonni baay’een dubbatanii jiru, kan akka Abdul Barr, kitaaba isaa “Tamhiid” jedhu keessatti. Warri Sunnah keeyyattoota Qurâ€™aanaa fi hadiisota Nabiyyii iimaanni qalbiin dhugoomsu, arrabaan mirkaneessu fi qaamoleen hojjachuu akka taâ€™e agarsiisan hordofuun hiika kana fudhachuu fi harka kennuun qunnamanii jiru.

(Qalbiin dhugoomsun **dubbii qalbii** keessa seena. Hojiin qalbii immoo maal akka taâ€™e gara fuunduraatti In sha Allah ni ilaalla.)

Ragaalee **iimaanni qalbiin dhugoomsu** akka taâ€™TMa agarsiisan keessaa, Jecha Rabbii oltaâ€™TMaa:

﴿وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيْمَنُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾

â€œHanga silaa **iimaanni qalbii keessan keessa hin seenne**.â€• Suuratu Al-Hujuraat 49:14

Kuni namoota baadiyaa â€œNuti iimaana guutuu amanneâ€• jedhaniif deebii kennameedha. Yaa Nabiyyicha isaaniin akkana jedhi, â€œIsin iimaana guutuu hin himatinaa. Garuu, â€œHarka kennine (Islaamofne)â€• jedhaa. **Hanga silaa iimaanni qalbii keessan keessa hin seenne**.â€•

Ammas ragaan biraa iimaanni qalbiin dhugoomsu (dhugaan amanuu) akka taâ€™TMe agarsiisu keessaa jecha Rabbii oltaâ€™TMaa:

﴿أَوَّلِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيْمَنَ﴾

â€œIsaan san [Rabbiin] qalbii isaanii keessatti iimaana katabe.â€• Suuratu Al-Mujaadalah 58:22

Ammas jecha Isaa:

﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسْرِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا ءَامَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ﴾

â€œYaa Ergamaa! Warroota afaan isaaniitiin amannee jedhanii garuu **qalbiin isaanii hin amanne** irraa kanneen kufrii keessa ariifatan si hin gaddisiisiin.â€• Suuratu Al-Maaâ€™TMidah 5:41

Ammas **iimaanni arrabaan mirkaneessu** (dubbachuus) akka taâ€™TMee ragaalee agarsiisan keessaa jecha Rabbii oltaâ€™TMaa:

قُولُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

â€œJedhaa â€œNuti Rabbitti amannee jirra; wanta gara keenyaatti buufame, wanta gara Ibraahim, Ismaaâ€™il, Isâ€™haaq, Yaâ€™aquubi fi Asbaaxatti buufames [amannee jirra]. Wanta Muusaa fi Iisaaf kenname fi Gooftaa isaanii irraa wanta Nabiyyootaaf kennamettis [amannee jira]. Isaan keessaa tokko fi kan biraa jiddu garagara hin goonu. Nutis warra Isaaf bitameedha (Muslimoota).â€• Suuratu Al-Baqaraa 2:136

Asbaaxa jechuun sanyii ilmaan Yaâ€™aquub kudha lamaan

Ammas ragaan biraa:

﴿وَقُولُوا ءَامَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ
وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾

â€œJedhaa, â€œGara keenyaatti kan buufamee fi gara keessaniitti kan buufameetti amannee jirra. Gabbaramaan keenyaa fi Gabbaramaan keessan Tokkicha, nuti warra Isaaf harka kennaniidha (Muslimoota).â€• Suuratu Al-Ankabuut 29:46

Iimaanni hojii qaamolees taâ€™uu ragaa agarsiisan keessaa jecha Nabiyyii (SAW):

â€œIimaanni dameewwan torbaatamaa ol yookiin jahaatamaa ol qaba; isaan hundarra kan caalu jecha â€œLaa ilaah illallahâ€• dha. Gadi aantun immoo wanta nama rakkisu karaa irraa kaasudha. Qaanin (hayaan) damee iimaanaa irraayyi.â€• [Sahih Muslim 35 b](#)

Ammas, jecha Ergamaan Rabbii (SAW) jiila Abdul Qaysiin jedhaniidha: **Rabbii tokkichatti amanuu isin ajaja. Rabbii tokkichatti amanuun (iimaanni) maal akka taâ€™me beektu?**â€• Isaanis ni jedhan, â€œRabbii fi Ergamaan Isaa hundarra beeku.â€• Nabiyyiinis ni jedhan: **Rabbiin malee haqaan gabbaramaan akka hin jirree fi Muhammad Ergamaa Rabbii taâ€™uu ragaa bahuu, salaata sirnaan salaatu, zaka kennu, jiâ€™a Ramadaanaa soomuu fi boojii irraa tokko shanaffaa kennuudha.**â€• [Sahih Al-Bukhaari 53](#)

Jecha Nabiyyii (sallallahu aleyh wassallam): â€œNamni isin keessaa wanta badaa arge, harka isaatiin haa jijjiru. Yoo hin dandaâ€™in, arraba isaatiin. Ammas, yoo hin dandaâ€™in, qalbii isaatin. Suni iimaana hundarra dadhabaa taâ€™eedha.â€• Jedhu, Haafiz ibn Mundih (rahimahullahu) iimaanni qalbiin amanuu, arrabaan dubbachuu fi qaamoleen hojjachuu akka taâ€™me, akkasumas, akka dabaluu fi hirâ€™atu agarsiisuuf akka ragaatti dhiyeesse. (Kitaabul Iimaan 2/341, Dr.Aliyy bin Muhammad Faqiihiyy ilaali)

Dhimma kana ilaalchisee jechoonni salafu saalih (namoota gaggaarii darbanii) iimaanni dubbii fi hojii akka taâ€™me irratti wali galuu. Haala armaan gadi kanaan jechoota isaanii muraasa ni kaasna: Iimaamu Ahmad ibn Hanbal (rahimahullahu) ni jedha: Iimaanni dubbii fi hojiidha. Ni dabala ni hirâ€™ata.â€• (As-Sunnah- Imaamu Abdullah bin imaamu Ahmad bin Hanbal (1/307)

Imaamu Al-Aajurii (rahimahullahu) kitaaba isaa Ash-ShariiTMah• jedhu keessatti boqonna tokko akkana jechuun kaaTMe: Boqonnaa iimaanni qalbiin dhugoomsu, arrabaan mirkaneessu fi qaamoleen hojjachuudha. Namni muTMmina taTMuu hin dandaTMu hanga amaloonni sadan kunniin isa keessatti walitti qabamaniitti malee.â€• (Ash-ShariiTMah-fuula 119)

Imaamu ibn Baxxah (rahimahullahu) hiikkaa iimaanaa ilaalchisee ni jedha: Hiikni isaa, Rabbiin biraa wanta Ergamtoonni fidanii fi Kitaabban ittiin buTMan irraa wanta [Rabbiin] jedhe, itti ajaje, dirqama godhee fi wanta dhoowwe dhugoomsudha. Ergamtoonni kanaan ergaman. Rabbiin azza wa jalla ni jedha:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيْهِ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

â€•[Yaa Muhammad] Si dura ergamaa tokkooyyuu hin ergine, â€•Ana malee dhugaan gabbaramaan hin jiru; kanaafu, Ana [qofa] gabbaraaâ€• [jechuun] kan isatti buufnu yoo taTMe malee.â€• Suuratu Al-Anbiyaa 21:25

Kana dhugoomsun: **arrabaan dubbachuu, qalbiin amanuu fi qaamoleen hojjachuun taTMa.â€•** (Ash-sharhu wal-ibaaanatu ani usuuli Sunnati wa diyaanati (al-ibaaanatu Sughraa)-fuula 176

Haala kam irrattu jechoonni salafaa hiika kana fakkaatu ilaalchisee garmalee baayTMeedha. Qorannoo gabaabaa kana keessatti tarreessun ni ulfaata.

Caalatti ifa akka taTMuuf hiika iimaana kutaa itti aanu keessatti In sha Allah itti fufnaâ€•,

Madda: [â€•Nawaaqidul Iimaani al-qawliyah wal amalayah](#)â€• fuula 14-18, Abdulaziz bin Muhammad

Date Created

March 19, 2020

Author

admin